

KRAJOWA SZKOŁA SĄDOWNICTWA I PROKURATURY

Kraków, 7 listopada 2025 r.

Zalecenia w sprawie praktyk odbywanych przez aplikantów VI rocznika aplikacji uzupełniającej sędziowskiej po 13 – 18 zjazdach

Do
Patronów praktyk
oraz Patronów koordynatorów
aplikantów aplikacji sędziowskiej

I. Ogólne założenia co do przebiegu praktyk

Założeniem praktyki co do zasady jest zaznajomienie aplikantów z czynnościami i metodyką pracy sędziego oraz doskonalenie umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej i znajomości orzecznictwa. Praktyka winna utrwalać wiedzę zdobytą podczas bezpośrednio poprzedzających ją zajęć seminaryjnych w ramach zjazdu.

Patron praktyki ma obowiązek omówić z aplikantem cel, szczegółowy zakres tematyczny praktyki i jej planowany przebieg, oraz zapoznać aplikanta ze swoim stanowiskiem pracy i strukturą organizacyjną jednostki, w której jest zatrudniony.

Patron praktyki powinien w pierwszej kolejności powierzać aplikantowi wykonanie czynności określonych w zaleceniach dotyczących przebiegu praktyki po konkretnym zjeździe (czynności obowiązkowe), udzielać aplikantowi wskazówek i pomocy przy wykonywaniu tych czynności oraz kontrolować prawidłowość ich wykonania. Niemniej jednak możliwe jest także powierzanie aplikantowi innych niewymienionych w zaleceniach czynności do wykonania – w ramach tematyki zjazdów.

W sytuacji, gdy po zakończeniu praktyki aplikanci będą pisać sprawdzian, patron praktyki winien zwrócić szczególną uwagę na nabycie przez aplikantów umiejętności samodzielnego opracowywania projektów orzeczeń/ czynności procesowych będących przedmiotem sprawdzianu.

W przypadku, gdy zrealizowanie czynności zawartych w zaleceniach dotyczących przebiegu danej praktyki okazało się niemożliwe w czasie jej trwania, należy je uzupełnić podczas kolejnych praktyk – tak, aby aplikant po zakończeniu cyklu praktyk w danym wydziale posiadał wszystkie niezbędne umiejętności z zakresu objętego programem wyszczególnionych zjazdów.

Uprzejmię proszę o zapoznanie się z zarządzeniem Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury Nr 539/2021 z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad odbywania praktyk przez aplikantów aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, które znajduje się na stronie internetowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury pod adresem <https://www.kSSIP.gov.pl/node/7958>

II. Schemat organizacyjny praktyk w sądzie rejonowym – wydział cywilny procesowy

Nr zjazdu	Termin zjazdu	Czas trwania i termin praktyki	Data i przedmiot sprawdzianu
13.	03.01. – 04.01.2026	05.01. – 09.01.2026 – 1 dzień 12.01. – 16.01.2026 – 1 dzień	17.01.2026 - przygotowanie, na podstawie spreparowanych akt, projektu postanowienia lub zarządzenia; klasyfikacja braków formalnych i fiskalnych pozwu oraz przeszkód procesowych
14.	17.01. – 18.01.2026	19.01. - 23.01.2026 - 1 dzień 26.01. - 30.01.2026 - 1 dzień	-
15.	31.01. - 01.02.2026	02.02. - 06.02.2026 - 1 dzień 09.02 - 13.02.2026 - 1 dzień	-

16.	14.02. - 15.02.2026	16.02. - 20.02.2026 - 1 dzień 23.02. - 27.02.2026 - 1 dzień	-
17.	28.02. - 01.03.2026	02.03 - 06.03.2026 - 1 dzień 09.03. - 13.03.2026 - 1 dzień	-
18.	14.03. - 15.03.2026	16.03. - 20.03.2026 – 1 dzień 23.03. - 27.03.2026 – 1 dzień	28.03.2026 - przygotowanie, na podstawie spreparowanych akt, projektu dwóch postanowień z uzasadnieniem dotyczących udzielenia zabezpieczenia, wraz ze stosownymi zarządzeniami

III.1. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 13. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: wszczęcie postępowania cywilnego procesowego, badanie braków formalnych i fiskalnych

W zakresie prawa materialnego należy poświęcić szczególną uwagę zagadnieniom prawa cywilnego, które obejmują:

- 1) oświadczenia woli, wady oświadczenia woli;
- 2) nieważność i bezskuteczność czynności prawnej – ich skutki, aktywność sądu w ocenie czynności prawnych w zakresie bezskuteczności lub nieważności, w tym bezskuteczność z art. 59 k.c. i skargę pauliańską;
- 3) przedstawicielstwo, ze szczególnym uwzględnieniem pełnomocnictwa.

W zakresie prawa procesowego należy poświęcić uwagę przede wszystkim kwestiom obejmującym:

- 1) tryby, rodzaje postępowania cywilnego, zasady procesu cywilnego, pojęcie sprawy cywilnej, prawo do sądu;
- 2) zdolność sądową i procesową oraz postulacyjną, jurysdykcję i pozostałe przeszkody procesowe; właściwość sądu; kontrolę wymogów formalnych i fiskalnych pism procesowych;

- 3) zaniechanie podejmowania czynności, które ustawa nakazuje podjąć w następstwie wniesienia pozwu, w przypadku oczywistej bezzasadności powództwa (art. 191¹ k.p.c.)
- 4) wartość przedmiotu sporu, w tym sprawdzenie wartości przedmiotu sporu przez sąd;
- 5) zwolnienie od kosztów sądowych, ustanowienie pełnomocnika z urzędu; reprezentację stron, w tym reprezentację Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego;
- 6) udział prokuratora i organizacji pozarządowych w procesie.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie projektu zarządzenia wzywającego do uzupełnienia braków formalnych i fiskalnych pozwu;
- 2) sporządzenie projektu zarządzenia o zwrocie pozwu (z uzasadnieniem)
- 3) sporządzenie projektu postanowienia w przedmiocie rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika procesowego (z uzasadnieniem w przypadku, gdy uzasadnieniu podlega)
- 4) sporządzenie projektu postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu (z uzasadnieniem).

III.2. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 14. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: przygotowanie do rozprawy, postępowanie nakazowe i upominawcze, elektroniczne postępowanie upominawcze, postępowania transgraniczne, postępowanie uproszczone

W zakresie **prawa materialnego** należy szczególną uwagę poświęcić zagadnieniom, w zakres których wchodzi:

- 1) prawo wekslowe, w tym: elementy weksla, odpowiedzialność wekslowa, poręczenie, zagadnienia weksla in blanco, wypełnienie deklaracji wekslowej, przeniesienie praw z weksla, zarzuty, jakie mogą być podniesione przez zobowiązanych z weksla, nieważność weksla, zarzuty co do stosunku podstawowego;
- 2) przedawnienie i zarzut przedawnienia;
- 3) potrącenie i zarzut potrącenia.

W zakresie **prawa procesowego** należy poświęcić uwagę przede wszystkim zagadnieniom obejmującym:

- 1) przesłanki skierowania sprawy do postępowań odrębnych (nakazowego, upominawczego, uproszczonego) w tym badanie pozwu pod kątem skierowania sprawy do tych postępowań;

- 2) przesłanki pozwalające na prowadzenie sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym;
- 3) specyfika postępowania nakazowego i upominawczego, w tym: podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (różnice w tym zakresie), dokumenty stanowiące podstawę wydania nakazu zapłaty (w szczególności weksel), nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym jako tytuł zabezpieczenia, prawidłowe doręczenie nakazu zapłaty i środki obrony pozwanego w razie nieprawidłowego doręczenia, wnioski o wstrzymanie wykonalności nakazu zapłaty, zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu w postępowaniu upominawczym – sposób i termin ich wniesienia, postępowanie sądowe po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu i rozstrzygnięcie sądu w tym zakresie, zakres zarzutów, ciężar dowodu;
- 4) specyfika postępowania uproszczonego: rodzaje spraw rozpoznawanych w tym postępowaniu, kumulacja i rozdrobnienie roszczeń w postępowaniu uproszczonym, postępowanie dowodowe, warunki wniesienia powództwa wzajemnego oraz podniesienia zarzutu potrącenia, postępowanie apelacyjne w postępowaniu uproszczonym – jego odmienność;
- 5) europejskie postępowania cywilne (europejskie postępowania nakazowe, postępowanie w sprawach drobnych roszczeń).

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie projektu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i nakazowym wraz z zarządzeniami do wydawanych nakazów zapłaty;
- 2) sporządzenie projektu zarządzeń wydawanych po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym;
- 3) sporządzenie projektu postanowienia w przedmiocie odrzucenia sprzeciwu lub zarzutów od nakazu zapłaty wraz z uzasadnieniem;
- 4) sporządzenie projektu wyroku po rozpoznaniu zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

III.3. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 15. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: czynności sądu i sędziego po skutecznym wniesieniu pozwu, przygotowanie do rozprawy

W zakresie **prawa materialnego** należy szczególną uwagę poświęcić zagadnieniom, w zakres których wchodzi:

- 1) z zakresu prawa zobowiązań:
 - a) wykonanie, niewykonanie oraz nienależyte wykonanie zobowiązania, zwłoka wierzyciela i dłużnika;
 - b) odstąpienie od umowy, umowne prawa odstąpienia, odstępné, kara umowna, odsetki za opóźnienie, zakaz anatocyzmu, zadatek;
 - c) prawidłowa kwalifikacja umów, wykładnia oświadczeń woli;
 - d) szczegółowe zagadnienia powstające na gruncie umów o dzieło, umowy zlecenia;
 - e) pojęcie szkody – na tle odpowiedzialności kontraktowej, zasady ustalania wysokości szkody; związek przyczynowy – na tle odpowiedzialności kontraktowej;
 - f) przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody – na tle odpowiedzialności kontraktowej; sposób naprawienia szkody;
- 2) legitymacja procesowa;
- 3) pojęcie mienia: ruchomości, nieruchomości, części składowe, przynależności;
- 4) pojęcie masy majątkowej: przedsiębiorstwo oraz gospodarstwo rolne.

W zakresie **prawa procesowego** należy poświęcić uwagę przede wszystkim zagadnieniom obejmującym:

- 1) zarządzenia podejmowane na wstępnym etapie postępowania, zmierzające do jego szybkiego i efektywnego przeprowadzenia (art. 6 k.p.c.)
- 2) ocenę twierdzeń i wniosków dowodowych stron z punktu widzenia przepisów regulujących termin ich zgłaszania;
- 3) ocenę skuteczności cofnięcia pozwu;
- 4) ocenę skuteczności uznania powództwa;
- 5) konsekwencje braku legitymacji procesowej;
- 6) doręczanie pism sądowych i procesowych w obrocie międzynarodowym (zarówno w ramach UE, jak i poza UE), zapoznavanie się z różnymi narzędziami ułatwiającymi wykonywanie obrotu zagranicznego w zakresie doręczeń.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie projektu zarządzenia o doręczeniu odpisu pozwu wraz ze stosownymi pouczeniami;
- 2) sporządzenie projektu zarządzenia o wyznaczeniu posiedzenia przygotowawczego;
- 3) sporządzenie projektu zarządzenia na podstawie art. 208 k.p.c.

- 4) sporządzenie projektu postanowienia w przedmiocie zawieszenia postępowania wraz z uzasadnieniem;
- 5) sporządzenie projektu postanowienia o umorzeniu postępowania na skutek cofnięcia pozwu wraz z rozstrzygnięciem co do kosztów postępowania i zarządzeniami wykonawczymi oraz uzasadnieniem.

III.4. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 16. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: postępowanie przed sądem i instancji, postępowanie dowodowe

W zakresie **prawa materialnego** należy szczególną uwagę poświęcić zagadnieniom takim, jak:

- 1) elementy istotne umowy i skutek ich braku;
- 2) umowa sprzedaży (elementy istotne umowy sprzedaży, sprzedaż konsumencka, sprzedaż na odległość, szczególne rodzaje sprzedaży, rękojmia za wady, uprawnienia kupującego, gwarancja przy sprzedaży, zbieg uprawnień z rękojmi za wady i gwarancji, roszczenia sprzedawcy)
- 3) umowa ubezpieczenia (ubezpieczenia majątkowe – przedmiot ubezpieczenia, zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela, ubezpieczenia obowiązkowe – OC posiadaczy pojazdów, OC rolników, regres ubezpieczyciela, ubezpieczenia osobowe, tzw. polisolokaty)
- 4) umowa pożyczki (elementy istotne umowy, pożyczka a użyczenie)
- 5) umowy z udziałem konsumentów (pojęcie konsumenta, ochrona konsumenta, uprawnienia konsumenta z tytułu rękojmi, kredyt konsumencki, ochrona konsumentów w prawie unijnym, prawidłowa kwalifikacja umów)
- 6) klauzule abuzywne, skutki stwierdzenia abuzywności klauzuli dla dalszego funkcjonowania umowy;
- 7) przedawnienie roszczeń przysługujących przeciwko konsumentowi, zawieszenie i przerwanie biegu przedawnienia;
- 8) roszczenia wynikające z ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych np. odpowiedzialność organizatora turystyki za tzw. zmarnowany urlop.

W zakresie **prawa procesowego** należy poświęcić uwagę przede wszystkim zagadnieniom obejmującym:

- 1) decyzje procesowe na podstawie art. 205¹-205¹² k.p.c.
- 2) plan rozprawy (art. 205⁹-205¹² k.p.c.);

- 3) decyzje co do zakresu i potrzeby prowadzenia postępowania dowodowego (art. 227 k.p.c., art. 235² k.p.c. i art. 236 k.p.c.), zakres inicjatywy dowodowej sądu w różnych typach postępowań;
- 4) domniemania faktyczne i prawne, rozkład ciężaru dowodowego;
- 5) wiadomości specjalne, dowód z opinii biegłego, instytutu;
- 6) procesowy zarzut potrącenia, potrącenie przez pełnomocnika;
- 7) kierowanie przebiegiem posiedzenia, stosowanie kar porządkowych oraz regulacja przewidziana w przepisie art. 226² k.p.c.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie projektu co najmniej jednego wyroku wraz z uzasadnieniem (wraz z zarządzeniami) z tematyki prawa materialnego wskazanej powyżej, ze szczególnym uwzględnieniem spraw, w których przeprowadzono postępowanie dowodowe wymagające szerokiego omówienia w uzasadnieniu;
- 2) sporządzenie projektu zarządzenia w przedmiocie porządku składania przez strony pism procesowych;
- 3) sporządzenie projektu planu rozprawy.

III.5. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 17. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: postępowanie przed sądem i instancji, postępowanie dowodowe c.d.

W zakresie **prawa materialnego** należy szczególną uwagę poświęcić zagadnieniom takim, jak:

- 1) umowa najmu (prawa i obowiązki stron, terminy wypowiedzenia, najem lokali, ustawowe przesłanki eksmisji, prawo do lokalu socjalnego, wstąpienie w stosunek najmu)
- 2) umowa dzierżawy;
- 3) spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego (spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego)
- 4) odrębna własność lokali i związane z nią prawa i obowiązki;
- 5) ochrona praw lokatorów;
- 6) odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu należne od osób zajmujących lokal bez tytułu prawnego i od gminy, która nie przedstawiła oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego;
- 7) zasady reprezentacji spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych.

W zakresie **prawa procesowego** należy poświęcić uwagę przede wszystkim zagadnieniom obejmującym:

- 1) zasadę koncentracji materiału dowodowego;
- 2) zasadę kontryktoryjności i związane z nią zagadnienie rozkładu ciężaru dowodu;
- 3) zasadę swobodnej oceny dowodów, w tym umiejętność dokonywania oceny materiału dowodowego;
- 4) prawa i obowiązki sądu wezwanego do przeprowadzenia dowodu; udzielanie pomocy transgranicznej w przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych; umiejętność redagowania odczw sądowych mających na celu przesłuchanie świadka, strony, ewentualnie przeprowadzenie innych dowodów w krajach UE i poza UE; umiejętność udzielania pomocy sądowej sądom krajowym i europejskim oraz spoza Unii Europejskiej;
- 5) formułowanie postanowień dowodowych dopuszczających dowód z opinii biegłego, w szczególności w sprawach o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu;
- 6) umiejętność przesłuchiwania stron i świadków w sprawach objętych tematyką materialnoprawną zjazdu;
- 7) umiejętność prawidłowego formułowania orzeczeń w sprawach:
 - a) o ustalenie;
 - b) o eksmisję;
 - c) o zasądzenie czynszu z tytułu umowy najmu, dzierżawy;
 - d) o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu/ nieruchomości;
 - e) o rozwiązanie stosunku prawnego uprawniającego do używania lokalu;
 - f) dotyczących uprawnienia bądź braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie co najmniej jednego projektu wyroku wraz z uzasadnieniem (wraz z zarządzeniami) w sprawie dotyczącej roszczeń wynikających z umów najmu, o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu/ nieruchomości, roszczeń dotyczących eksmisji, uprawnienia lub braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego;
- 2) sporządzenie projektów następujących decyzji procesowych:
 - a) postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, w szczególności w sprawach o odszkodowanie za bezumowne korzystanie z nieruchomości/ lokalu wraz z zarządzeniami zmierzającymi do wykonania takiego postanowienia;

- b) postanowienia w przedmiocie przyznania biegłemu wynagrodzenia za udział w rozprawie i za wykonaną pracę wraz z zarządzeniami zmierzającymi do wykonania takiego postanowienia.

III.6. ZALECENIA W SPRAWIE PRAKTYK PO 18. ZJEŹDZIE

Przedmiot zjazdu: postępowanie przed sądem i instancji, przebieg rozprawy, wyrokowanie.

W zakresie prawa materialnego należy szczególną uwagę poświęcić zagadnieniom takim, jak:

- 1) pojęcie i treść prawa własności oraz współwłasności; nabycie i utrata własności, wykonywanie prawa własności;
- 2) prawo sąsiedzkie; ochrona petytoryjna i posesoryjna;
- 3) ochrona prawa własności, reprivatyzacja i zwrot nieruchomości w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;
- 4) umowa przedwstępna, roszczenia na tle niewykonania umowy przedwstępnej;
- 5) odwołanie darowizny i jego skutki.

W zakresie prawa procesowego należy poświęcić uwagę przede wszystkim zagadnieniom obejmującym:

- 1) współuczestnictwo procesowe;
- 2) dopuszczalność przedmiotowej i podmiotowej zmiany powództwa, podejmowanie decyzji procesowych na podstawie art. 193 – 196 k.p.c.
- 3) interwencję główną i uboczną, przypozywanie;
- 4) kumulację i rozdrabnianie roszczeń;
- 5) sposób formułowania rozstrzygnięcia w sprawach posesoryjnych i petytoryjnych; sposób formułowania rozstrzygnięcia w sprawach o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli;
- 6) zabezpieczenie roszczenia, w szczególności przesłanki udzielenia zabezpieczenia, zabezpieczenie na wniosek i z urzędu, właściwość sądu, treść wniosku, granice rozpoznania wniosku, sposoby zabezpieczenia roszczeń pieniężnych i niepieniężnych, formułowanie postanowień o udzieleniu zabezpieczenia, nadanie klauzuli wykonalności z urzędu, koszty postępowania zabezpieczającego, upadek zabezpieczenia, uchylenie lub zmianę postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia;

- 7) ustawę o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Czynności, które powinny zostać zlecone aplikantowi w trakcie praktyki (czynności obowiązkowe):

- 1) sporządzenie projektu postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz stosownymi zarządzeniami w przedmiocie rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego;
- 2) sporządzenie projektu postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz stosownymi zarządzeniami w przedmiocie rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego;
- 3) sporządzenie projektu co najmniej jednego wyroku wraz z uzasadnieniem (wraz z zarządzeniami) w sprawie, w której zgłoszono roszczenie: posesoryjne, petytoryjne, o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli albo o nakazanie określonego zachowania się.

Kierownik Działu Dydaktycznego OAS

Magdalena Nagaduś

sędzia